

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі
Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті

БЕКІТЕМІН

**Ғылыми кеңес төрағасы,
ҚарМТУ ректоры, ҚР ҰҒА
академигі Ғазалиев А.М.**

---

20 ж.

**СТУДЕНТКЕ АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША ОҚЫТУ
БАҒДАРЛАМАСЫ (SYLLABUS)**

Қазақстан тарихы КТ 1101 пәні бойынша

AG1 Әлеуметтік-гуманитарлық модуль

5B010400 «Бастапқы әскери дайындық» мамандығы

Әскери-техникалық факультет

«Қазақстан тарихы» кафедрасы

АЛҒЫ СӨЗ

Студентке арналған пән бойынша оқыту бағдарламасы (syllabus) әзірленді:

т.ғ.к., аға оқытушы – Касимова Сауле Суюндыковна

т.ғ.к., доцент – Даниярова Айнагуль Есимсеитовна

т.ғ.к., доцент – Сулейменова Машакар Жунусовна

ф.ғ.к., аға оқытушы Нұғман Бахредден Ғабдулбакиевич

п.ғ.к., аға оқытушы- Огольцова Елена Геннадиевна

аға оқытушы - Тлеугабылова Каир Самигулловна

аға оқытушы - Абдрахманова Ардак Аманбековна

п.ғ.м., аға оқытушы– Ошанов Нурлан Зетханович

аға оқытушы - Мақалақов Талғат Жәкенович

п.ғ.м., оқытушы – Темиржанова Шолпан Мейрамовна

п.ғ.м., оқытушы – Нурлигенова Зауреш Нуркеновна

«Қазақстан тарихы» кафедрасының отырысында талқыланған

« ____ » _____ 20__ ж. № _____ хаттама.

Кафедра меңгерушісі _____ Огольцова Е.Г. « ____ » _____ 20__ ж.
(қолы)

Сәулет және құрылыс факультетінің оқу-әдістемелік кеңесі мақұлдаған

« ____ » _____ 20__ ж. № _____ хаттама

Төраға _____ Орынтаева Г.Ж. « ____ » _____ 20__ ж.
(қолы)

« _____ » кафедрасымен келісілген

Кафедра меңгерушісі _____ « ____ » _____ 20__ ж.

Оқытушы туралы мәліметтер және байланыстық ақпарат

т.ғ.к., аға оқытушы Касимова Сауле Суюндыковна
т.ғ.к., доцент Даниярова Айнагуль Есимсеитовна
т.ғ.к., доцент Сулейменова Машакар Жунусовна
ф.ғ.к., аға оқытушы Нуғман Бахредден Ғабдулбакиевич
п.ғ.к., аға оқытушы Огольцова Елена Геннадиевна
аға оқытушы Тлеугабылова Каир Самигулловна
аға оқытушы Абдрахманова Ардак Аманбековна
п.ғ.м., аға оқытушы Ошанов Нурлан Зетханович
аға оқытушы Мақалақов Талғат Жәкенович
п.ғ.м., оқытушы Темиржанова Шолпан Мейрамовна
п.ғ.м., оқытушы Нурлигенова Зауреш Нуркеновна

«Қазақстан тарихы» кафедрасы ҚарМТУ 1 корпусында (Бейбітшілік бульвары, 56) орналасқан, 211 ауд., байланыс телефоны: 56 59 32.

Пәннің еңбек көлемділігі

Семестр	Кредиттер саны. ECTS	Сабақтардың түрі					СӨЖ сағаттар саны	Жалпы сағаттар саны	Бақылау түрі
		Қосылған сағаттар саны			ОСӨЖ сағаттарының саны	Барлығы сағаттар саны			
		Дәрістер	Практикалық сабақтар	Зертханалық сабақтар					
2	3/5	15	30	-	45	90	45	135	Мемлекеттік емтихан

Пән сипаттамасы

«Қазақстан тарихы» пәні ЖОО-рында оқитын студенттеріне жалпы білім беретін пәндерінің циклына жатады.

Пәннің мақсаты

«Қазақстан тарихы» пәні Қазақстан тарихының ерте дәуірінен бастап бүгінге дейін әлеуметтік-экономикалық, саяси, этникалық, мәдени үрдістер жайлы, негізгі кезеңдері туралы, оның этногенезі, Қазақ халқы мемлекеттілігінің орнығуы мен дамуының үздіксіздігі, сабақтастығы туралы объективтік тарихи білім беру мақсатын ұстанады.

1.5 Пәннің міндеттері

Осы пәнді оқу нәтижесінде студенттер:

түсінік алуы керек:

- қазақ этногенезі мен қазақ ұлтының қалыптасу кезеңдерін қарастыру және қазақ мемлекеттілігі, көрші халықтармен байланыс, халықаралық қатынастар, ұлт-азаттық қозғалыстар сияқты маңызды мәселелерді зерделеу; білуі керек:
- көшпелі өркениет пен түркі әлеміндегі қазақ халқының рөлі мен орнын

көрсету;

істей алуы керек:

- көшпелілердің рухани әлемінің эволюциясы және еуразиялық кеңістіктегі ата-бабаларымыздың әлемдік өркениетке қосқан үлесін көрсету;
- қазақ этносының қалыптасуы мен даму кезеңдерін, саяси басқару жүйесін, шаруашылығы мен салт-дәстүрін, тұрмысы мен мәдениетін көрсету;
- Қазақстан жеріндегі мемлекеттік құрылымдардың даму ерекшеліктерін талдау;
- қазақ халқының отарлық кезеңдегі тарихын және оның даму ерекшеліктерін көрсету;
- кеңестік кезеңдегі Қазақстан тарихының әлеуметтік-экономикалық, саяси және мәдени дамуындағы жетістіктері мен қарама-қайшылықтарын анықтау;
- Қазақстан тәуелсіздігі және оның тарихи алғышарттарын көрсету;
- Қазақстан халқының көпұлтты құрамының қалыптасу үдерісі мен күштеп көшірілген халықтардың тағдырын көрсету;
- Мемлекетімізді қалыптастыру мен нығайтудағы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Ұлт Көшбасшысы Н.Ә. Назарбаевтың тарихи рөлін көрсету;

практикалық машықтануы керек:

- тәуелсіздік жылдарындағы саяси, экономикалық және әлеуметтік-мәдени реформалардың іске асырылуы мен кезеңдерін талдау, шекараның бекітілуін көрсету; астананы ауыстыру және Астана қаласының құрылысы мәселелерін қарастыру;
- халықаралық қатынастардың субъектісі ретінде мемлекеттердің аймақтық және әлемдік қауымдастыққа кіру үдерістерін көрсету;
- студенттердің азаматтық ұстанымын қалыптастыру, оларды халықаралық қатынастар мен мемлекеттің ішкі өміріндегі оқиғаларға бейімдеу.

Айрықша деректемелер

Бұл пәнді оқу үшін келесі пәндерді игеру қажет:

ПӘН	БӨЛІМДЕР (Тақырып)
Дүниежүзі тарихы (мектеп курсы)	1. Дүниежүзі тарихын кезеңдеу 2. Е.Зұлқарнайынның жаулаушылық жорықтары. 3. Монғол империясының құрылуы. 4. XVIII-XX ғасырдағы Ресей империясы. 5. ТМД-елдерінің тарихы
Әлеуметтану	1. Қоғам әлеуметтік жүйе ретінде. 2. Әлеуметтік институттар мен әлеуметтік процестер 3. Әлеуметтік құрылым және әлеуметтік стратификация

4. Тұлғаның әлеуметтанулық сипаттамалары.

Тұрақты деректемелер

«Қазақстан тарихы» пәнін оқу кезінде алынған білім философия, құқық негіздері, саясаттану пәндерін игеру кезінде қолданылады:

Пәннің тақырыптық жоспары

Тарау атауы, (тақырыптар)	Сабақтардың түрлері бойынша еңбек сыйымдылығы, сағ.				
	Дәріс	Практикалық сабақ	Зертханалық сабақ	СӨӨЖ	СӨЖ
1-тақырып Кіріспе. Қазақстанның ежелгі тарихы. Қазақстан тарихы пәні, мақсаты және міндеттері. Тарихнама, деректер	1	2	-	3	3
I МОДУЛЬ ЕРТЕ ЖӘНЕ ОРТА ҒАСЫРЛАРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН					
2-тақырып. Қазақстан территориясындағы ерте дәуір.	1	2		3	3
3-тақырып. Ерте және орта ғасырлардағы дамыған мемлекеттер (VI-XIIIғғ.)	1	2	-	3	3
4-тақырып. Қазақстан монғол жаулаушылығы дәуірінде (XIII ғ.). Алтын Орда (1243-XV ғ. ортасы). XIV-XV ғғ. ортағасырлық мемлекеттер.	1	2		3	3
II МОДУЛЬ ҚАЗАҚ ХАНДЫҒЫ. ГЕОСАЯСИ ЖАҒДАЙЫ Қазақ хандығы: құрылуы, өрлеуі, күлдірауы. Әлеуметтік-экономикалық тарихы					
5-тақырып. Қазақ халқының қалыптасуының аяқталуы. «Қазақ» этнонимі. Қазақ жүздері.	1	2	-	3	3
6-тақырып. XV-XVIII ғ. қазақ хандығы. Қазақстанның XIV ғ. - XVIII ғ. бас кезіндегі мәдениеті.	1	2		3	3
7-тақырып. XVIIIғ.- XIX ғ бірінші ширегіндегі Қазақстан.	1	2	-	3	3
8-тақырып. XIX ғ. II жартысы мен XX ғ. басындағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық, саяси дамуы.	1	2		3	3
9-тақырып. XVIII ғ. – XX ғ. басындағы Қазақстан мәдениеті	1	2	-	3	3
III МОДУЛЬ ЖАҢА ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ЗАМАНДАҒЫ					

ҚАЗАҚСТАН Қазақстан XX ғ. басы – XXI ғ. басында халықтың полиэтникалық құрамының қалыптасуы					
10-тақырып. 1917 ж. Қазан революциясы, оның алғышарттары. Азамат соғысы – халық қасіреті. (1918-1920 жж.).	1	2		3	3
11-тақырып. Қазақстанның 1920-1930 жж. қоғамдық–саяси және әлеуметтік–демографиялық дамуы.	1	2	-	3	3
12-тақырып. Қазақстан Ұлы Отан соғысы (1941-1945 жж.). Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жж.).	1	2		3	3
13-тақырып. XX ғ. 50 – 80 жж. бірінші ширегіндегі Қазақстанның қоғамдық-саяси және экономикалық дамуы. Қазақстандағы «қайта құру» саясаты. (1985-1991 жж.).	1	2	-	3	3
14-тақырып. Қазақстан Республикасының тәуелсіздік алуы (XX ғ. 90 ж.)	1	2		3	3
15-тақырып. Қазақстан Республикасы қазіргі кезеңде (2000 ж.)	1	2	-	3	3
БАРЛЫҒЫ	15	30		45	45

Практикалық (семинар) сабақтардың тізімі

1-тақырып Кіріспе.Қазақстанның ежелгі тарихы. Қазақстан тарих пәні, мақсаты және міндеттері. Тарихнама, деректер.

2-тақырып. Қазақстан территориясындағы ерте дәуір.

3-тақырып. Ерте және орта ғасырлардағы дамыған мемлекеттер (VI-XIIIғғ.)

4-тақырып. Қазақстан монғол жаулаушылығы дәуірінде (XIII ғ). Алтын Орда (1243-XVғ. ортасы). XIV-XV ғғ. ортағасырлық мемлекеттер.

5-тақырып. Қазақ халқының қалыптасуының аяқталуы . «Қазақ» этнонимі. Қазақ жүздері.

6-тақырып. XV-XVIII ғ. Қазақ хандығы. Қазақстанның XIVғ. – XVIII ғ. басындағы мәдениеті.

7-тақырып. XVIII ғ.- XIX ғ. бірінші ширегіндегі Қазақстан.

8-тақырып. XIX ғ. II жартысы мен XX ғ. басындағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық, саяси дамуы.

9-тақырып. XVIII ғ. – XX ғ. басындағы Қазақстан мәдениеті.

10-тақырып. 1917 ж. Қазан революциясы, оның алғышарттары. Азамат соғысы-халық қасіреті. (1918-1920 жж.).

11-тақырып. Қазақстанның 1920-1930жж. қоғамдық-саяси және әлеуметтік-демографиялық дамуы.

12-тақырып. Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында (1941-1945). Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953).

13-тақырып. XX ғасырдың 50-80 ж. бірінші ширегіндегі Қазақстанның

қоғамдық-саяси және экономикалық дамуы. Қазақстандағы «қайта құру» саясаты (1985-1991 жж).

14-тақырып. Қазақстан Республикасының тәуелсіздік алуы (XX ғ. 90 ж.)

15-тақырып. Қазақстан Республикасы қазіргі кезеңде (2000 ж.)

Оқытушымен студенттің өздік жұмысының тақырыптық жоспары

СОӨЖ тақырыбының атауы	Сабақтың мақсаты	Сабақтың өткізу түрі	Сабақтың мазмұны	Ұсыныл атын әдебиет
1-тақырып. Кіріспе. Қазақстанның ежелгі тарихы. Қазақстан тарихының пәні, мақсаты және міндеттері. Тарихнама, деректер	«Қазақстан тарихы» пәнін және мақсатын анықтау	Қар МТУ кітапханасын да каталогпен жұмыс жасау және оқу әдебиетінің библиографиялық тізімін жасау жөнінде оқытушыдан кеңес алу.	1. Пәннің мақсаты мен міндеттері. 2. Қазақстан тарихының ғылымдағы алатын орны мен қызметі. 3. Тарихи деректердің тарихи зерттеулердегі ролі.	[1],[2],[3],[4],[5],[6],[7],[11],[14]
2-тақырып. Қазақстан территориясындағы ерте дәуір.	Контур картамен жұмыс жасай білу қаблетін бекіту. «Қазақстан ерте дәуірде» тақырыбына тарихи деректермен жұмыс істеу қаблетің одан әрі дамыту.	Қазақстан тарихы бойынша ғылыми әдебиетпен, контур картамен жұмыс істеу.	Ежелгі Қазақстанды мекендеген тұрғындардың шаруашылығы мен мәдениеті жайлы конспект жасау.	[1],[2],[3],[4],[5],[6],[7]
3-тақырып. Ерте орта және дамыған орта ғасырлардағы мемлекеттер (VI-XIII ғғ.)	Берілген әдебиеттерді колдана отырып келесі тапсырмаларды орындау: 1.Ерте орта-ғасырлық мемлекеттерді контур картада белгілеу 2.Мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық даму ерекшеліктерін анықтау 3.Әр мемлекеттің саяси аренадағы рөліне назар аудару.	Әдебиеттер мен жұмыс істеу, берілген сұрақтарды талдау, кестені толтыру	1.«Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер (VI-XIIIғ.)» тақырыбына кесте толтыру.	[1],[2],[3],[4],[5],[6],[7],[11],[14]

4-тақырып. Қазақстан монғол жаулаушылығы дәуірінде (XIII ғ.). Алтын Орда (1243-ХV ғ. ортасы). ХІV-ХV ғғ. ортағасырлық мемлекеттер.	(ХІІ-ХІV ғ.) тарихи оқиғаларды хронологиялық ретте оқу.	Конспект құрастыру.	Келесі мәліметтер бойынша конспект құрастыру: 1. Моңғол жаулаушылығы дәуіріндегі Қазақстан 2. Әлемдік тарихта Алтын Орданың алатын орны 3. ХІV-ХV ғғ. ортағасырлық мемлекеттер	[1],[2],[3],[4],[5], [6],[7],[11],[14].
5-Тақырып. Қазақ халқының қалыптасуы. «Қазақ» этнонимі. Қазақ жүздері.	Рефераттар жазу үшін тарихи мұрағаттармен жұмыс істеуді үйрену	Рефераттық жұмыстарды қорғау	Рефераттардың тақырыбы: 1. Қазақ халқының пайда болуы 2. «Қазақ этнонимі» анықтамасы 3. Қазақ жүздерінің пайда болу себептері	[1],[2],[3],[4],[5], [6],[7],[11],[14].
6-тақырып. ХV-ХVІІІ ғғ. Қазақ хандығы. ХІV ғ. - ХVІІІ ғ. басындағы Қазақстанның мәдениеті.	ХV-ХVІІІ ғғ. Қазақ хандарының қызметін зерттеп білу	Аудиторияда әдебиеттермен жазбаша жұмыс жасау	Ұсынылған кезең бойынша қазақ хандарының шежіресін құрастыру	[1],[2],[3],[4],[5], [6],[7],[11],[14].
7-тақырып. ХVІІІ ғ.– ХІХ ғ. бірінші ширегіндегі Қазақстан.	Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуын және ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін оқу	Сабاق тақырыбы бойынша оқу және ғылыми әдебиеттермен, электрондық ресурстармен оқу залында жұмыс істеу	Тақырып бойынша кең ауқымды конспект дайындау	[1],[2],[3],[4],[5], [6],[7],[11],[14].
8-тақырып. ХІХ ғ. екінші жартысы - ХХ ғ. басындағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық және саяси дамуы.	ХХ ғ. басы- ХІХ ғ. екінші жартысында Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық және саяси дамуының мұрағаттық мәліметтеріне талдау жасау	Тақырып бойынша эссе талқылау	Эссе тақырыптары: 1. Қазақстандағы ХІХ ғ. екінші жартысындағы реформалардың нәтижелері 2. Патша үкіметінің қоныс аудару саясатындағы Столыпин реформасының маңызы	[1],[2],[3],[4],[5], [6],[7],[11],[14].

9-тақырып. Қазақстан мәдениеті (XVIII ғ. – XX ғ. басы)	Қазақтардың материалдық мәдениетімен танысу үшін Қарағанды қаласының тарихи – өлкетану мұражайына бару	Экскурсия және реферат жұмыстарын жазу	Рефераттық жұмыстардың үлгі тақырыптары: 1.XVIII-XX ғ. басындағы қазақтардың қолөнері	[1],[2],[3],[4],[5],[6],[7],[11]
10-тақырып. 1917 ж. Қазан революциясы және оның алғышарттары. Азамат соғысы - халық қасіреті (1918-1920 жж.)	Қазан революциясы мен азамат соғысына қазақ халқының қосқан үлесін зерттеу	Рефераттарды қорғау	Рефераттық жұмыстардың үлгі тақырыптары: 1.1917 жылғы Қазан революциясы кезіндегі қазақстандықтар 2. Қазақстандықтар азамат соғысы жылдарында	[1],[2],[3],[4],[5],[6],[7],[11],[14]
11-тақырып. 1920 - 1930 жж. Қазақстанның қоғамдық-саяси және әлеуметтік-экономикалық дамуы	Қазақстан территориясындағы «Әскери коммунизм» саясаты, «Жаңа экономикалық саясат», индустрияландыру, ұжымдастыру және мәдени революцияның ерекшеліктері мен салдарын айқындау	Берілген тақырып бойынша конспект жасау	Тақырыптар: 1.«Әскери коммунизм саясаты» 2.Жаңа экономикалық саясат 3.Индустрияландыру және ұжымдастыру	[1],[2],[3],[4],[5],[6],[7],[11],[14]
12-тақырып. Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында (1941-1945 жж.) Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жж.)	Қазақстанның Ұлы Отан соғысы (1941-1945жж.) және соғыстан кейінгі (1946-1953 жж.) жылдардағы дамуы туралы әдебиеттермен танысу	Соғыс жайлы презентация және документальды фильмдермен танысып, шағын конференция өткізу	Келесі тақырыптар бойынша презентациялық жұмыстарды дайындау : 1.Қазақстан - майдан арсеналы 2.Қазақстандықтар Ұлы Отан соғысы майдандарында 3.Ұлы Отан соғысы жеңісіне Қарағанды облысының қосқан үлесі	[1],[2],[3],[4],[5],[6],[7],[11],[14]
13-тақырып. XX ғ. 50-80 ж. бірінші ширегіндегі Қазақстанның қоғамдық-саяси және экономикалық дамуы.	Тарихи оқиғалармен танысып, зерттеу: «Қайта құру» саясаты және Қазақстандағы 1986 жылғы желтоқсан оқиғалары	Берілген тақырыптарға презентация жасау	Берілген тақырыптарға презентацияны талқылау.	[1],[2],[3],[4],[5],[6],[7],[11],[14]

Қазақстандағы «қайта құру» саясаты. (1985-1991 жж.)				
14-тақырып. Қазақстан Республикасының тәуелсіздік алуы (XX ғ. 90 ж.)	Тәуелсіздік жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік - экономикалық және саяси дамуына анықтама беру	Топта жұмыс жасау	Талқылау сұрақтары: 1.Қазақстандағы тәуелсіздік жолындағы демократиялық үрдістердің дамуы 2.XX ғ. 90 жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік – экономикалық дамуының кезеңдері	[1],[2],[3],[4],[5], [6],[7],[11],[14]
15-тақырып. «Қазақстан Республикасы қазіргі кезеңде (2000 ж.)»	Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық және саяси дамуын, ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың еңбектерін егемендік зертеу	Ұсынылған әдебиеттер мен және баспамен жұмыс істеу, конспектілеу.	1. «XXI ғасыр қарсаңында» 2 « Тарих толқынында» 3.« Әлем эпицентрі» 4.«Сындарлы онжылдық» 5. ҚР президентінің Қазақстан халқына жыл сайынғы Жолдауы «Қазақстан бағыты – 2050. Бір мақсат, бір тілек, бір болашақ». 17.01.2015 - ші ж	[1],[2],[3],[4],[5], [6],[7],[8]

СӨЖ-ге арналған бақылау тапсырмаларының тақырыбы

1. Жас ұрпақтарға тәрбие мен білім беруде Қазақстан тарихының орны мен маңызы.
2. Пәннің негізін меңгеру әдістемелері.
3. Евразия аумағында тайпалық одақтардың құрылуының тарихи-экономикалық алғышарттары.
4. «Андық стиль» өнері. Ұлы Жібек жолы.
5. VI-XII ғасырлардағы түріктер тарихының тарихи негіздері.
6. Ерте түріктердің этногенезі. Ерте түрік тайпалары одағының қалыптасуы.
7. Түрік мемлекеттерінің саяси құрылымының ерекшеліктері.
8. Қазақстан монғолдар өктемдігінде.
9. Жошы, Шағатай, Үгедей ұлыстары.
10. Ұлы ұлыстың (Алтын Орда) халықаралық байланысы. Оның Евразиядағы тарихи оқиғаларға әсері.
11. Тарихи әдебиеттердегі «қазақ» этнонимі.
12. К. Данияров қазақ хандығының құрылу тарихы туралы.
13. Мұхаммед Дулати мырза қазақ хандығының тарихы туралы.
14. М. Тынышбаев қырғыз-қазақ халқының тарихы туралы.
15. Р. Исфханидің «Книга бухарского гостя» еңбегі қазақ және өзбек хандықтарының құрылу тарихын меңгеруде негіз ретінде.
16. Орыс-қазақ қатынасының басталуы.

- 17.«Жәңгір ханның қазақ халқының тарихындағы рөлі» тақырыбы бойынша талқылау.
- 18.XVIII ғасырдың II жартысында қазақтардың Шығыс Қазақстанға қоныс аударуының себептері.
- 19.XIX ғасырдың II жартысындағы Қазақстандағы Уақытша Ереже мен жер мәселесі.
- 20.Отарлау әкімшілігінің рухани өмір саласындағы саясаты.
- 21.Оңтүстік Қазақстан тұрғындарының Қоқан және Хиуа хандықтарына қарсы күресі.
- 22.Қазақ халқының тарихындағы 1869-1873 жылдардағы көтерілістің орны мен маңызы.
- 23.XIX-XXғғ.қазақ калаларының әлеуметтік-демографиялық және ұлттық құрамы.
- 24.Патша әскерінің Іле алаңындағы оқиғаға араласуы және оның себептері.
- 25.Қазақстандағы Уақытша үкімет және ұлт мәселесі.
- 26.Қазақ комитеттерінің қоғамдық-саяси қызметі.
- 27.Жалпықазақтық Шілде съезі. «Алаш» саяси партиясының құрылуы.
- 28.Алашорданың қазақ әскери құрамаларын құру шаралары.
- 29.Кеңес үкіметінің Қырғыз (Қазақ) Автономиялы Кеңестік Социалистік Республикасы туралы шешімі.
- 30.Бұқара халықтың күштеп ұжымдастыру мен зорлыққа қарсы наразылығы.
- 31.Ф.Голощекиннің өкімет басына келуі. «Кіші Қазан» саясатын жүргізу.
- 32.1937-38 жылдардағы жаппай саяси қуғын-сүргін.
- 33.Е.Бекмаханов, Қ.Сәтбаев, Б.Сүлейменов т.б. ісі.
- 34.Қазақстан аумағында 50-60 жылдарда білім беруді реформалау.
- 35.Қазақстан Республикасының ішкі саясатының негізгі басымдықтары
- 36.Қазақстанның ішкі және сыртқы саясатының стратегиялық мақсаттары мен ұзақмерзімді басымдықтарын анықтау

Студенттердің білімін бағалау критерийлері

Пән бойынша емтихан бағасы аралық бақылау (60% дейін) және қорытынды аттестаттау (емтихан) (40% дейін) бойынша үлгерімнің ең жоғары көрсеткіштерінің сомасы ретінде анықталады және кестеге сәйкес 100% дейін мәнді құрайды.

Пән бойынша тапсырмаларды орындау және тапсыру кестесі

Бақылау түрі	Тапсырманың мақсаты мен мазмұны	Ұсынылатын әдебиет	Орындалу ұзақтылығы	Бақылау түрі	Тапсыру мерзімі	Балл
1	2	3	4	5	6	7
Семинар сабағында жұмыс істеу	Курсты бағдарлама бойынша оқыту	Дәріс конспектілерінің жоспар бойынша негізгі және қосымша әдебиет	15апта (30 байланыс сағаты)	Ағымдағы	апталық	15

ОСӨЖ	Бағдарлама бойынша барлық бөлімдерді оқу, мұғалімдердің кенесі	Дәріс конспектілері	15 апта (15 байланыс сағаты)	Ағымдағы	апталық	15
Дәріс сабақтарының конспектілерін тексеру	Курс бағдарламасына сәйкес алған білімді тексеру	Курс бойынша дәріс материалдар конспектісінде негізгі және қосымша әдебиеттер қолданылады	15 апта (15 байланыс сағаты)	Ағымдағы	2,4,6,8,10,12,14	15
Тестілеу	Алған білімді тексеру	Конспект, негізгі әдебиет	1 байланыс сағаты	Аралық	7,14 апта	15
Мемлекеттік емтихан	Пән материалының меңгерілу деңгейін тексеру	Негізгі және қосымша әдебиеттің жалпы тізімі	МЕК төрағасына – 0,5 сағат Комиссия мүшесіне – 0,5 сағат	Қорытынды	Сессия кезеңінде	40
Барлығы						100

Саясат және рәсімдер

«Қазақстан тарихы» пәнін оқу кезінде келесі ережелерді сақтауды өтінеміз:

1. Сабаққа кешікпей келуді.
2. Себепсіз сабақ босатпауды, ауырған жағдайда анықтама, ал басқа жағдайларда түсініктеме хат ұсынуды.
3. Студенттің міндетіне барлық сабақтарға қатысу кіреді.
4. Оқу үрдісінің күнтізбелік жоспарына сәйкес бақылаудың барлық түрлерін тапсыру.
5. Жіберілген практикалық және зертханалық сабақтарды оқытушы белгілеген уақытта қайта тапсыру.
6. Сабаққа әрдайым дайындалып, белсенді қатысу.
7. Оқытушы мен студенттерге сыйластықпен қарау.

Ұсынылатын әдебиет

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ЕҢБЕКТЕРІ

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына жыл сайынғы Жолдаулары. 1997-2014 жж. /www.akorda.kz
2. Назарбаев Нұрсұлтан. Әділеттің ақ жолы: Өмірбаян өткелдері, ой-толғау, бағыт-бағдар. Баспаның сұрақтарына жауап /Алматы, Қазақстан, 1991. - 288 б.
3. Назарбаев Н.Ә. Қазақстанның егемен мемлекет ретінде қалыптасуы мен даму стратегиясы. – Алматы: «Дәуір», 1992. – 567 б.
4. Назарбаев Н.Ә. Ғасырлар тоғысында . – Алматы: «Атамұра», 2003. - 256 б.
5. Назарбаев Н.Ә. Тәуелсіздік белестері. - Алматы: «Атамұра», 2003.- 336 б.

6. Назарбаев Н.А. Бейбітшілік кіндігі. - Астана: «Атамұра», 2003.-256 б.
7. Назарбаев Н.Ә. Жүз жылға татитын он жыл / Десять лет, равные столетию: Н.Назарбаевтың ҚР тәуелсіздігінің он жылдығына арналған салтанатты жиналыста сөйлеген сөзі / Выступление Н.Назарбаева на торжественном собрании, посвященном 10-летию независимости РК. -Алматы: Атамұра, 2001. -112 бет.
8. Назарбаев Н.Ә. Сындрлы он жыл. -Алматы: «Атамұра», 2003.- 240 б.
9. Назарбаев Н.Ә. Еуразия жүрегінде. - Алматы: «Атамұра», 2005. -192 б.
10. Назарбаев Н.Ә. Қазақстан жолы. – Астана, 2007. – 372 б.
11. Назарбаев Н. А. Избранные речи. - Астана: «Сарыарка», 2009. - Т.1: 1989-1991 гг. - 546 с.; Т.2: 1991-1995 гг.; 2009. - 670 с.; Т.3: 1995-1998; 2009. - 580 с.
12. Назарбаев Н.Ә. Қазақстанның әлеуметтік жаңғыртылуы: Жалпыға Ортақ Еңбек Қоғамына қарай 20 қадам // Егемен Қазақстан. –2012.- 10 шілде.
13. Жаһандық деңгейдегі оқиғалар. Қазақстан Республикасының Президенті Нурсұлтан Назарбаевтың ЭКСПО-2017 Халықаралық көрмесін Астанада өткізу туралы шешім қабылдануына байланысты Қазақстан халқына Үндеуі // Егемен Қазақстан. – 2012. – 7 желтоқсан.
14. Нурсұлтан Назарбаев. Биография. -Астана: Деловой мир Астана, 2012. - 504

ОҚУЛЫҚТАР МЕН ҒЫЛЫМИ ӘДЕБИЕТ

Оқулықтар мен оқу құралдары

1. Абдакимов А. История Казахстана.- Алматы, 1994
2. Абылхожин Ж.Б. Очерки социально-экономической истории Казахстана. XX век. – Алматы, 1997
3. Аяған Б.Ғ., Әбжанов Х.М., Махат Д.А. Қазіргі Қазақстан тарихы: Жоғары оқу орындарының тарихшы емес мамандықтарына (бакалавриат) арналған оқулық Б.Ғ. Аяғанның жалпы редакциясымен. – Алматы: «Раритет», 2010. – 448 бет.
4. Көркемсуретті Қазақстан тарихы: 4 томдық /құраст.-авт. О. Жанайдаров ; қазақ тіліне ауд. Т.Б. Рсаев; бас суретші: Л.И. Тетенко: 1-том.: Палеолит дәуірінен моңғол шапқыншылығына дейінгі Қазақстан.- Алматы, Қазақ энциклопедиясы, 2006. - 312 б.: сурет.
5. Кан Г.В., Шаяхметов Н.У. Қазақстан тарихы. Оқулық. – Алматы: «Кітап», 2012. – 312 б.
6. Қазақстан тарихы көне заманнан бүгінге дейін: очерк. - Алматы : «Дәуір» баспасы, 1994. - 446 б.
7. Қазақстан тарихы. Көне заманнан бүгінге дейін. 5 томдық. – Алматы: «Атамұра», 1996-2010.
8. Қазақ мемлекеттілігінің тарихы (ежелгі және ортағасырлық кезең) / ҚР Білім және ғылым министрлігі; Ш.Уәлиханов атындағы тарих және этнология институты.- Алматы: «Адамар» ЖШС, 2007.- 431 б.

9. Омарбеков Т. Қазақстан тарихының XX ғасырдағы өзекті мәселелері: Көмекші оқу құралы. - Алматы: «Өнер», 2003. - 551 б.

10. История Казахстана: Пособие для студентов, -Алматы: «Казинтеграф», стр-80

11. Кан Г.В История Казахстана: Учебник. – Алматы, 2009. – стр 224

12. Кузембайулы А. История Республики Казахстан. Учебник. –Астана: «Фолиант, 2000»

13. Кундакбаева Ж.Б. История Казахстана в период позднего средневековья: учеб. пособие. – Алматы: «Санат», 1998. -224

14. Ыдырысов Қ.З. Қазақстан Республикасы мемлекетінің және құқығының тарихы. История государства и права Республики Казахстан. - Көмекші оқу құралы. - Астана.-ЕАГИ,2010. - 246 б.

Монографиялар, зерттеулер, академиялық және ғылыми басылым

1. Абдиров М. Завоевание Казахстана царской Россией (Из истории военно-казачьей колоннизации края в концеXVI – в начале XX вв.).-Астана 2000.- 304с.

2. Абылхожин Ж.Т. Традиционная структура Казахстана. – Алматы, 1991.- 204с.

3. Абусейтова М.Х. Казахское ханство во второй половине 16 века, АН КазССР; Наука КазССР, 1985.- 384с.

4. Аманжолова Д.А. На изломе. Алаш в этнополитической истории Казахстана. – Алматы: Издательский дом «Таймас» 2009. -412 с.

5. Аяган Б.Г. Апогей и закат советского социализма. Казахстанский полигон. Книга 1. Алматы, 1999. – 12 п.л.; Соныкі. Красные и черные. - Алматы, 2005 г. – 15 п.л.

6. Әбусейітова М.Қ., Додхудоєва Л.Н. Қазақстан тарихы Шығыс миниатюраларында. Алматы: Дайк-Пресс, 2010. - 264 б.

7. Байпақов К.М., Марьяшев А.Н., Байтанаев Б.А. Қаратаудың жаңа петроглифтері /жауап. ред. В.А. Коренько; Ә.Х.Марғұлан атын. археология институты; М.О.Әуезов атын. Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік ун-ті. - Новые петроглифы Каратау: New petroglyphs of Karatau. - Алматы, Кумбез, 2007 - 128 б.:

8. Байтанаев Б.А., Потапов С.А., Грищенко А.Н. Боралдайдың петроглифтері /жауапты ред. К.М. Байпақов; Ә.Х.Марғұлан атын. Археология институты.- Алматы, 2007.- Pgtroglyphs of boralday: Петроглифы боралдая.- 112 б.

9. Бекмаханов Е. XIX ғасырдың 20-40 жылдарындағы Қазақстан. – Алма-Ата: «Қазақ университеті», 1992. – 400 б.

10. История Казахстана и Центральной Азии / Абусейтова М.Х., Абылхожин Ж.Б., Кляшторный С.Г. и др. - Алматы: «Білім», 2001. – 612 с.

11. Егемен Қазақстан тарихы: Тәуелсіздікке 20 жыл: Тарихи-құжаттық зерттеу / Құраст.: Б.Ф. Аяған, Х.М. Әбжанов, Г.Р. Нұрымбетова / Б.Ф. Аяғанның ред. – Алматы: «Раритет», 2011. – 400 б.

12. Қазақстандағы күшпен коллективтендіру: қорлық пен зорлық / Қозыбаев М. - Алматы: Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты, 1992. - 36 б.
13. Қасымбаев Ж. Кенесары хан: Саясатшы және қолбасшы. - Алматы: «Қазақстан», 1993.- 112 б.
14. Қозыбаев М. Ақтандақтар ақиқаты. – Алматы: Қазақ университеті, 1992. – 272 б. 14. Соныкі. Қозыбаев М. Қазақстан тарихы көне заманнан бүгінге дейін (очерк). - Алматы: «Дәуір», 1994. – 444 б.; Қозыбаев М.К.; Алдажұманов Қ.С., Әбілқожин Ж.Б. Қазақстандағы күштеп ұжымдастыру: қорлық пен зорлық. – Алматы: «Ғылым», 1992. – 32 б.
15. Қойгелдиев М.Қ. Алаш қозғалысы. Бірінші том, Өңделіп, толықтырылған екінші басылымы. - Алматы: «Мектеп», 2008. - 480 б.; Соныкі. Сталинизм и репрессии в Казахстане 1920-1940-х годов. – Алматы, 2009. – 448 с.
16. Конквест Роберт. Жатва скорби // Новый мир. – 1989. - № 10; Конквест Р. Жатва скорби. – Киев: «Лыбидь», 1993.
17. Құл-Мұхаммед М. Орыс энциклопедияларындағы қазақ шежіресі. - Алматы: «Атамұра», 2000. - 240 б.
18. Нұрпейіс К. Алаш һәм Алашорда. - Алматы: «Ататек», 1995. – 256 б.; Соныкі. Нұрпейісұлы К. Алаш ақиқаты.-Алматы: «Ан Арыс», 2010.- 424 б.
19. Мұқаметқанұлы Н. Тарихи зерттеулер: шежірелік деректер.- Алматы: «Жалын», 1994.- 143 б.; Соныкі. XVIII - XX ғасырлардағы қазақ - қытай байланыстары: (XVIII ғасырдың II-жартысы - XX ғасырдың басы). Көмекші оқу құралы /Қазақстан Республикасы Ғылым министрлігі, Ғылым академиясы, Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты : жалпы ред. басқ. М. Қозыбаев.- Алматы: «Санат», 1996. - 127 б.
20. Салғараұлы Қ. Ұлы қағанат. - Астана: «Фолиант», 2008. - 549 б.
21. Тойнби, А.Дж. Исследование истории / Арнольд Тойнби; пер. С. англ. К.Я. Кожурина.-М.:АСТ:АСТ МОСКВА,2010.-1119, [1] с.
22. The History of Sovereign Kazakhstan: 20 Years of Independence. Historical and Documentary Survey / Editorial Board: Dr. Burkitbai Ayagan, Madina Anafinova (Ph.D.), Rafis Abazov (Ph.D.). Edited by Burkitbai Ayagan. – Almaty: «Rarity», 2011. - 400 p.
23. 1932-1933 жылдардағы ашаршылық ақиқаты – Правда о голоде 1932-1933 годов / Аяган Б.Ғ., Қыдыралина Ж.Ү., Ауанасова Ә. М., Қашқымбаев А.Н., Анафинова М.Л., Ілиясова К.М. Б.Ғ. Аяғанның редакциясымен. – Алматы: ТОО «Литера-М», 2012. -336 б. + 16 б. жапсырма. – қазақша, орысша.

Құжаттар жинақтары

1. Алаш қозғалысы: құжаттар мен материалдаржинағы- сборник документов и материалов. Т. 1-4 / ҚР Мәдениет, ақпарат және спорт министрлігі, Ш.Уәлиханов атындағы тарих және этнология институты, ҚР Президентінің мұрағаты.- Алматы: «Алаш», 2004-2008.
2. Восточное отделение правительства Алашорды. Сборник документов. / Семей, 2010. – 425 с.

3. Движение Алаш: Сборник материалов судебных процессов над алашевцами. Трехтомник. – Алматы. –ФФ «Ел-шежіре», 2011. - 428 с.

4. Қазақ ұлт-азаттық қозғалысы. – Алматы: «Ел-шежіре», 2007. 4-ші Т: Қазақ съездері. Құжаттар мен материалдар жинағы. Сәуір 1917 ж. – желтоқсан 1919 ж. Казахские съезды. Сборник документов и материалов. Апрель 1917 г. – декабрь 1919 г. – Т.4. - 352 б.

5. Новейшая история Казахстана (1917-1939 гг); (1939-2005). Хрестоматия. 2 –х томах. –Алматы, 2002-2006.

6. Траницы трагических судеб: Сб. Воспоминаний жертв политических репрессий в СССР в 1920-1950-е гг.\ Сост. Е.М.Грибанова, А.С.Зулкашева .- Алматы : «Жеті Жарғы» , 2002

Қосымша әдебиеттер тізімі

1. Абусейтова М. Х и др.. История Казахстана и Центральной Азии: Учеб. Пособие. – Алматы, 2001

2. Абдрахманов С.А. Тәуелсіздік шежіресі. - Астана: «Елорда», 2001. – 325 б.

3. Абылай хан. Өмірі мен қызметіне қатысты құжаттар мен материалдардың жинағы (Құрастырған, қазақшаға аударған, көрсеткіштерін түзген, түсініктерін жазған З.С. Тайшыбай). – Петропавл, ЖШС «Астана» баспасы, 2005. - 477 б.

4. Алма-Ата. 1986. Декабрь. Книга-хроника. – Алма-Ата: Коллегия «Аударма», 1991. – 176 с.

5. Айткен Джонатан. Нурсултан Назарбаев и созидание Казахстана / Пер. с англ.. –М., Худож. лит., 2010. – 384 с.

6. Ахметова Ұ.Т. Арынғазы хан (1786-1833). – Ақтөбе: «А-Полиграфия» ЖШС, 2004. – 168 б.; Соныкі. Орынбор ғылыми мұрағаттық комиссиясы (1887-1918). – Алматы: «Арыс», 2013. – 320 б.

7. Әбжанов Х. Қазақстан: тарих, тіл, ұлт. - Астана, «Ана тіл - Ата тарих», 2007. -272 б.; Соныкі. Әбжанов Х.,Кенжебаев Ғ. Тәуелсіз Қазақстан: жоғары білім, ғылым, саясат. -Алматы, Баспалар үйі, 2009.- 310 б.

8. Байпақов К., Нұржанов А. Ұлы Жібек жолы және ортағасырлық Қазақстан. - Алматы: «Қазақстан», 1992. – 208 б.

9. Видова О. Нурсултан Назарбаев: Портрет человека и политика. - М.: «Дрофа», 2003. – 430 с.

10. Джаксыбеков А. Так начиналась Астана: записки первого акима столицы. - Астана: Изд-во-фирма «Валери-ART», 2008. - 302 с.

11. Дэвис Р., Уиткрофт С. Годы голода: сельское хозяйство СССР. 1931-1933 / Пер. с англ. - М.: РОССПЭН, 2011. - 448 с.

12. Есмағамбетов К.Л. Әлем таныған тұлға (М. Шоқайдың дүниетанымы және қайраткерлік болмысы). – Алматы: «Дайк-Пресс», 2008. – 504 б.

13. Қазақстан тәуелсіздігінің қалыптасу тарихы. История становления независимости Казахстана / Ред.: А. С. Сағынғали, Б. М. Каипова. - Алматы: «Таймас», 2008. - 262 б.

14. Қазақстан Республикасы мемлекеттік рәміздерінің қалыптасу тарихы. История формирования Государственных символов Республики Казахстан. Книга-альбом / Под общей редакцией Б.Г. Аягана. – Астана: Институт истории государства, ТОО «Литера-М», 2012. – 176 с.
15. Қинаятұлы З. Шыңғыс хан және Қазақ мемлекеті. Т. 1: Шыңғыс хан.: - Алматы, «Арда», 2008.- 430 б.
16. Мендикулова Г.М. Казахская диаспора: история и современность. – Алматы: «Реиз», 2006. – 342 с.
17. Млечин Л. Назарбаев. Групповой портрет с Президентом. – М.: «Восток-Запад», 2010. – 343 с.
18. Модернизация и рост конкурентоспособности экономики Казахстана / Под ред. О. Сабдена. – Алматы: «Қазақ энциклопедиясы», 2011. – 344 с.
19. Мұқтар Ә.Қ. Нұралы хан және Сырым батыр. – Қостанай, 2001. – 94 б.; Соныкі. Азаттық таңы жолында. – Алматы: Ғылым, 2001. – 256 б.
20. Мұхамедов М.Б., Сырымбетұлы Б. Тәуелсіздіктің он сегіз асуы: құлдыраудан өрлеуге дейін.-Астана: «Сарыарқа» БҮ, 2009. -536 б.
21. Нар заман мен зар заман поэзиясы: Асан қайғыдан Кердері Әбубәкірге дейін. Жыр-толғаулар / Құраст. Е.Дүйсенбайұлы. – Алматы: «Раритет», 2007. - 376 б..
22. Сәрсекке М. Ермұхан Бекмаханов. Ғұмырнама. – Астана: Фолиант, 2010. – 672 б..
23. Тоқаев Қ.К. Беласу. - Алматы: ЖШС РПБК «Дәуір», 2008. – 552 б.
24. Құдайбердіұлы Ш. Түрік, қырғыз-қазақ һәм хандар шежіресі. - Алматы, 2004. – 80 б.
25. Тарих толқынындағы халық. Ведомствоаралық жұмыс тобының кеңейтілген отырысындағы Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы М.М. Тәжиннің баяндамасынан. Астана, 5 маусым 2013 жыл // Егемен Қазақстан. – 2013. – 6 маусым.

Анықтамалар, энциклопедиялар, хроникалар

1. Алаш. Алашорда. Энциклопедия / Құраст. ғ. Әнес, С. Смағұлова. - Алматы: «Арыс» баспасы, 2009. - 544 б.
2. «Қазақстан». Ұлттық энциклопедия . Т. 1-4. /Бас ред. Ә.Нысанбаев. – Алматы: «Қазақ энциклопедиясы» Бас редакциясы, 1998-2002; «Қазақстан». Ұлттық энциклопедия. Т. 5-10. /Бас ред. Б.Аяған. – Алматы: «Қазақ энциклопедиясы» Бас редакциясы. 2003-2007.
3. Қазақстандағы білім мен ғылым: жасампаздық хроникасы. Образование и наука Казахстана: хроника созидания. – Алматы: «Раритет», 2011.–404 б.
4. Қазақстан Республикасы Мемлекеттік рәміздерінің қалыптасу тарихы. История формирования Государственных символов Республики Казахстан. Книга-альбом / Под общей редакцией Б.Г. Аягана. – Астана: Институт истории государства, ТОО «Литера-М», 2012. – 176 с.
5. Касымбеков М.Б., Шепель В.Н. Нурсултан Назарбаев. Хроника деятельности Президента. - Астана: «Елорда», 2004.- 632с.

6. Нұрсұлтан Назарбаев және Тәуелсіз Қазақстан: библиографиялық көрсеткіш / Нурсултан Назарбаев и Независимый Казахстан: библиографический указатель (1991-2012) – Астана: Институт истории государства, 2012. – 190 с. – на казахском, русском языках.

7. Махмуд ал-Кашкари. Диван Лугат ат-Турк / Перевод, предисловие и комментарии З.-А.М. Ауэзовой. Индексы составлены Р.Эрмерсом. – Алматы: «Дайк-Пресс», 2005. – 1288 с.

8. Политические партии современного Казахстана. 2009. Справочник. – Алматы: «Литера-М», 2009. – 383 с.

9. Тәуелсіздік. 1991-2011 жылдары «Егемен Қазақстан» газетінде ел тәуелсіздігі туралы жарияланған мақалалар, сұхбаттар, сараптамалар, өлеңдер. Құраст. Әлисултан Құланбай. Астана – 2011. - 980 б.

Атластар, диаграммалар, контурлық карталар

1. Атлас казахстанских памятников истории и археологии «От Алтая до Каспия». -Алматы, 2012.

2. Атлас истории Казахстана. Ч.1: С древнейших времен до XIV в. – Астана: Акрол, 2000.

3. Административно-территориальная карта Республики Казахстан. - Алматы: Изд. Просвещение Казахстан, 2002.

4. Бегедаев А.Н. Казахстан. Серия диаграмм исторического развития государства. – Алматы: «Таймаспринthouse», 2002.

5. Глушкова Т. Контурная карта Казахстана. - Алматы: Изд. 8&8, 2008.

6. Қазақстан тарихы мен мәдениетінің үлкен атласы. Алматы: «АБДИ Компани» акционерлік қоғамы, 2010. - 542 б.

7. Франк В.Ю. Атлас по истории. С древнейших времен до XIV в. –Алматы: Дайк-Пресс, 2004. – 8 с.